Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru
Health and Care Research Wales

Ariennir gan Lywodraeth Cymru
Funded by Welsh Government

Mae ymchwil yn bwysig
Sut olwg sydd ar ragoriaeth yn GIG Cymru

Cefndir

Mae gwella gwasanaethau iechyd a gofal yng Nghymru, gan ddefnyddio dulliau seiliedig ar dystiolaeth o weithredu, yn hanfodol i wella ansawdd gofal a rhoi'r cyhoedd wrth galon popeth. Mae'n dra chyfarwydd i lawer bod ymchwil yn gwneud gwir wahaniaeth i wella deilliannau iechyd ac i fywydau cleifion a phobl yn ein cymunedau. Mae ymchwil iechyd a gofal ac arloesi yn hanfodol i gyflenwi a datblygu'r GIG a sefydliadau'r GIG yng Nghymru, sydd â rôl hanfodol i'w chwarae i gefnogi ymchwil.

Ariennir ymchwil yn y GIG trwy amrywiaeth o ffynonellau. Mae Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru yn gyllidwr allweddol – mae wedi'i ariannu gan Lywodraeth Cymru i gydlynu a hwyluso ymchwil iechyd a gofal cymdeithasol ledled Cymru a darparu adnoddau i ysgogi a chefnogi ymchwil. Mae Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru'n cynnwys polisi (Is-adran Ymchwil a Datblygu, Llywodraeth Cymru) a hefyd rhannau amrywiol o seilwaith y mae Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru'n eu hariannu, gan gynnwys canolfannau ac unedau ymchwil, y gyfadran, canolfan dystiolaeth Cymru, y ganolfan cefnogi a chyflenwi ac Y&D y GIG.

Mae'r GIG hefyd yn denu cyllid ymchwil o amrywiaeth eang o ffynonellau, gan gynnwys cyllidwyr anfasnachol trwy incwm grantiau ymchwil oddi wrth adrannau llywodraeth, cynghorau ac elusennau ymchwil, yn ogystal ag incwm masnachol ar gyfer ymchwil oddi wrth bartneriaid yn y diwydiant. Mae'r ffrydiau ariannu amrywiol hyn yn cydweithio i gryfhau cymhwysedd a gallu'r GIG. Hefyd, mae'r GIG yn cefnogi ymchwil trwy ddarparu adnoddau fel llety a chyfleusterau, yn ogystal â chefnogi gweithgareddau bob dydd staff GIG sy'n cefnogi'r arbenigwyr ymchwil yn y fan a'r lle.

Mae'r ddogfen hon wedi'i datblygu trwy broses o gyd-greu gyda rhanddeiliaid allweddol, wedi'i hwyluso gan Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru. Mae'n amlinellu sut olwg sydd ar 'ragoriaeth ymchwil' o fewn sefydliadau'r GIG yng Nghymru, lle y mae ymchwil yn cael ei chofleidio, yn dod yn rhan o wasanaethau ac yn rhan graidd o ddiwylliant y sefydliad.

Er mwyn ysgogi rhagoriaeth, dylai sefydliadau'r GIG fod â diwylliant positif o welliant parhaus trwy ymchwil. Mae hyn wedi'i alinio â'r *Ddyletswydd Ansawdd* a ddaeth i rym fis Ebrill 2023 fel rhan o Ddeddf Iechyd a Gofal Cymdeithasol 2020.

Bydd cymhwysedd a gallu ymchwil yn wahanol rhwng sefydliadau a chrëwyd y ddogfen hon i fod yn berthnasol i bob sefydliad GIG yng Nghymru. Mae yna saith bwrdd iechyd lleol a thair ymddiriedolaeth GIG sy'n llunio'r GIG yng Nghymru, yn ogystal â dau awdurdod iechyd arbenigol a phartneriaeth cydwasanaethau, ac mae pob un o'r sefydliadau hyn yn cefnogi ymchwil.

Gan fod y GIG yn rhan o ecosystem ehangach, mae'n hanfodol bod Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru a sefydliadau'r GIG yn adeiladu ar weithgareddau sydd eisoes yn bodoli a chydweithio ar draws y nodweddion a amlinellir yn y ddogfen hon i gefnogi'r GIG i gryfhau ei swyddogaeth ymchwil a datblygu (Y&D). Mae hyn yn arbennig o bwysig nawr i sicrhau bod ymchwil yn chwarae rôl hanfodol mewn cefnogi'r GIG i esblygu ac addasu i alwadau yn y dyfodol.

Pam ddylai ymchwil fod yn bwysig i boblogaeth Cymru ac i'r GIG?

Mae ymchwil yn rhoi'r cyfle i gleifion a defnyddwyr gwasanaeth fanteisio ar driniaethau a gwasanaethau newydd, a fydd yn gwella'u hiechyd a'u llesiant, ac yn cyfrannu at leihau anghydraddoldebau iechyd yn y boblogaeth gyffredinol.
Mae sefydliadau'r GIG sy'n mynd ati i gymryd rhan mewn ymchwil yn gweld gwell deilliannau iechyd a chyfraddau marwolaethau is, nid yn unig i'r cleifion hynny sy'n cymryd rhan mewn ymchwil, ond i bawb.
Mae ymchwil yn creu gwasanaethau sy'n seiliedig ar dystiolaeth, yn darparu tystiolaeth ar gyfer safonau'r GIG ac yn helpu sefydliadau i ddod o hyd i ffyrdd newydd a gwell o gyflenwi ym maes iechyd a gofal cymdeithasol, gan gynnwys gwell deilliannau economeg iechyd.
Mae ymchwil yn darparu cyfleoedd i ddatblygu staff a rolau swyddi uwch sy'n helpu â recriwtio a chadw staff, yn ogystal â datblygu arweinwyr a meddylwyr beirniadol.
Mae ymchwil yn arwain at fuddion economaidd trwy ddenu cyllid anfasnachol ac incwm masnachol sy'n gallu meithrin cymhwysedd ymchwil gwasanaethau ar y rheng flaen a gwasanaethau cefnogi eraill, yn ogystal â sicrhau bod triniaethau a thechnolegau newydd ar gael am ddim.
Mae ymchwil yn hoelen wyth hanfodol i sicrhau a chynnal statws Prifysgol (Bwrdd Iechyd) ac yn alluogwr allweddol ar gyfer GIG Cymru i gyflenwi '*Cymru Iachach*'.

Ar gyfer pwy mae'r ddogfen hon?

Mae ymchwil yn gydran sylfaenol o iechyd a gofal bob dydd ac mae'n hanfodol i ddatblygu pob agwedd ar GIG Cymru. Mae'r ddogfen hon, felly, yn berthnasol i bawb sydd a wnelo â dylunio, rheoli a chyflenwi gofal iechyd yn GIG Cymru, gan gynnwys byrddau'r GIG a phob gweithredwr, y rheini sy'n gyfrifol am ddatblygu strategaeth, arweinwyr clinigol, arweinwyr proffesiynol, penaethiaid gwasanaethau, rheolwyr gweithredol yn ogystal â staff ymchwil penodol fel Cyfarwyddwyr ac arweinwyr Y&D, rheolwyr ymchwil a'r gweithlu ymchwil.

Mae'r fframwaith hwn hefyd yn berthnasol i'r cyhoedd fel y rheini sy'n derbyn gwasanaethau iechyd a gofal oddi wrth GIG Cymru.

Mae hefyd yn berthnasol i randdeiliaid allweddol sy'n gweithio mewn partneriaeth â GIG Cymru sydd â gweledigaeth wedi'i halinio ar gyfer ymchwil a chydstrategaethau Y&D fel rhan o'r ecosystem gyfan sy'n galluogi ymchwil iechyd a gofal trwy ymdrech ar y cyd. Mae hyn yn cynnwys, ymhlith eraill, adrannau llywodraeth, darparwyr addysg uwch, asiantaethau a chyllidwyr ymchwil, sefydliadau'r trydydd sector, sefydliadau'r sector cyhoeddus, cwmnïau gwyddor bywyd a'u cyrff cynrychioliadol.

Pa ymchwil y mae'n berthnasol iddi?

Mae'r ddogfen hon yn berthnasol i ymchwil iechyd ar draws pob arbenigedd a sector sydd o fewn cyfrifoldeb GIG Cymru fel rhan o'r ecosystem gyfan, gan gynnwys, ymhlith eraill:

- gofal sylfaenol, gofal eilaidd, iechyd cyhoeddus, gwasanaethau cymunedol, ymchwil iechyd mewn lleoliadau gofal cymdeithasol a gofal integredig;
- ymchwil fasnachol ac anfasnachol, gan gynnwys treialon clinigol, astudiaethau arsylwadol , gwyddoniaeth darganfod a meddygaeth arbrofol, iechyd cyhoeddus, ymchwil drosiadol a chymhwysol; ac
- ymchwil i gefnogi gwaith llunio polisi, ymchwil academaidd mewn meysydd clinigol ac ymchwil i wasanaethau a llwybrau gofal y GIG.

Sut dylid defnyddio'r ddogfen hon?

- I ddarparu canllawiau ar gynnwys craidd Y&D y GIG a/neu strategaethau a chynlluniau gweithredu Y&D ac arloesi.
- I ddarparu fframwaith ar gyfer hunanasesiad sefydliadol ac adolygiad gan gymheiriaid i gadarnhau aeddfedrwydd sefydliad o ran ei drefniadau a'i ddull o fynd ati i gefnogi ymchwil effeithiol, o ansawdd uchel.
- I gefnogi gwell aliniad rhwng y seilwaith cenedlaethol a lleol ar gyfer Y&D, gan gynnwys nodi cyfleoedd 'unwaith i Gymru' yng nghyd-destun y strategaeth genedlaethol, a/neu rannu arfer da lleol.
- I gefnogi trafodaethau strategaethol ehangach rhwng yr Is-adran Ymchwil a Datblygu, Llywodraeth Cymru a sefydliadau'r GIG mewn cyfarfodydd perfformiad.
- I ddarparu un ddogfen y gellir ei defnyddio'n gyson ar draws amrywiaeth o ganllawiau a gweithgareddau cenedlaethol, er mwyn symleiddio prosesau adrodd, er enghraifft fframwaith cynllunio'r GIG (a chynlluniau gwaith cysylltiedig, fel Cynlluniau Tymor Canolig Integredig), cyhoeddi Cylchlythyrau Iechyd Cymru, a Gweithrediaethy GIG.
- I ddarparu sail ar gyfer rhaglen waith i gyflawni'r dyheadau yn y ddogfen hon, gan fabwysiadu dull partneriaeth o weithredu gydag Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru a sefydliadau GIG yn cydweithio.

Nodweddion sefydliad GIG sy'n cefnogi ymchwil

Mae nodweddion sefydliad GIG sy'n cefnogi ymchwil wedi'u trefnu dan ddeg piler, sydd wedi'u crynhoi yn Diagram 1. Bydd sefydliadau GIG cefnogol yn gweithio i gofleidio pob piler a'r nodweddion y maent yn eu cynnwys gyda'i gilydd, gan eu bod yn chwarae rhan bwysig mewn sicrhau bod ymchwil yn cael ei hintegreiddio i mewn i wasanaethau ac yn cyfrannu at y system gyfan, a thrwy hynny cyflawni rhagoriaeth.

Diagram 1:
Y deg piler sy'n amlinellu nodweddion sefydliad GIG sy'n cefnogi ymchwil

Mae yna hefyd nifer o themâu trawsbynciol sydd wrth wraidd y deg piler, sy'n cynnwys y gofynion statudol i roi sylw iddynt a'u hystyried wrth ddatblygu polisi a chynlluniau gweithredu. Dygir sylw at y themâu trawsbynciol hyn yn Diagram 2 lle nodir y rheini sydd fwyaf perthnasol i'r agenda ymchwil. Mae'r Ddyletswydd Ansawdd yn ychwanegiad diweddar ac mae'n pwysleisio'i bod yn bwysig i sefydliadau sy'n cefnogi ymchwil fabwysiadu ffordd system-eang o weithio i ddarparu gofal iechyd diogel, effeithiol, amserol, effeithlon, teg, sy'n canolbwyntio ar y person yng nghyd-destun diwylliant sy'n dysgu.

Diagram 2:
Themâu trawsbynciol sydd wrth wraidd deg piler sefydliad GIG sy'n cefnogi ymchwil

Manylir ar bob un o'r deg piler isod, ynghyd â nodweddion sefydliad GIG sy'n cefnogi ymchwil.

1. Strategaeth:

Bydd sefydliadau cefnogol:

1.1. Yn meddu ar weledigaeth glir ar gyfer ymchwil a strategaethau Y&D uchelgeisiol, gyda chynlluniau gweithredu sydd wedi'u halinio a gwaith monitro cynnydd parhaus. Bydd strategaethau:
  - yn cael eu cydgynhyrchu â'r cyhoedd a rhanddeiliaid allweddol i sicrhau eu bod yn canolbwyntio ar y claf/ y cyhoedd;
  - yn amlinellu gweledigaeth glir;
  - yn dangos cysylltiad clir â strategaethau a chynlluniau gwasanaeth sefydliadol ehangach;
  - yn dangos eu bod wedi'u halinio â'r cyfleoedd y mae strategaethau Y&D cenedlaethol a ledled y DU yn eu cyflwyno;
  - wedi'u cymeradwyo gan y Bwrdd, ochr yn ochr â chynllun gweithredu sy'n gaeth i amser;
  - yn cael eu hybu'n eang i staff a'r cyhoedd.

1.2. Yn dangos cysylltiad clir rhwng eu strategaeth a'u cynlluniau gweithredu a dangosyddion lleol a chenedlaethol allweddol ar gyfer perfformiad ymchwil.

1.3. Yn sicrhau bod Y&D yn cael ei gynrychioli a'i fod i'w weld yn glir o fewn Cynllun Tymor Canolig Integredig y sefydliadau GIG.

2. Llywodraethu ac Arweinyddiaeth

Bydd sefydliadau cefnogol:

2.1. Yn dangos ymrwymiad clir y bwrdd i ymchwil, gyda thystiolaeth o aelodau'n cyfrannu at osod yr agenda, asesu perfformiad ac effaith.

2.2. Yn penodi aelod annibynnol o'r bwrdd/ eiriolwr dros ymchwil, i fod yn llysgennad ac i hybu ymchwil ar y bwrdd a ledled y sefydliad.

2.3. Yn cefnogi ymchwil ar bob lefel, trwy godi ymwybyddiaeth ymhlith cyfarwyddwyr, gweithredwyr, dirprwyon, rheolwyr uwch a gweithredol y

GIG i sicrhau ymrwymiad a thrwy hybu ymchwil trwy strwythurau pwyllgorau sydd eisoes yn bodoli.

2.4. Yn penodi Arweinydd Gweithredol penodol ar gyfer ymchwil a Chyfarwyddwr Y&D penodol, sydd ag amser wedi'i neilltuo'n benodol i oruchwylio'r strategaeth Y&D ac i ddarparu arweinyddiaeth strategol.

2.5. Yn creu pwyllgor penodol sydd wedi'i weirio i broses lywodraethu'r sefydliad GIG lle trafodir ymchwil yn aml, gyda chynrychiolwyr o hyd a lled y sefydliad ac aelodau cyhoeddus, i gynllunio, goruchwylio ac adrodd ar ymchwil.

2.6. Yn adrodd yn flynyddol ar gynnydd yn erbyn strategaeth Y&D y sefydliad, gan gynnwys adrodd ar gynnydd ar gyfer cynulleidfa gyhoeddus, er enghraifft, trwy adroddiad blynyddol ar gyfer y cyhoedd sy'n amlinellu gweithgareddau ac incwm Y&D.

3. Partneriaeth a Chydweithredu

Bydd sefydliadau cefnogol:

3.1. Yn sefydlu gwaith rhyngddisgyblaethol cryf o fewn y sefydliad rhwng adrannau ac arbenigeddau; ar draws gofal sylfaenol, eilaidd a chymunedol; a chysylltiadau â thystiolaeth ar draws ymchwil, hyfforddi ac addysgu, gwella gwasanaeth ac arloesi.

3.2. Yn sefydlu partneriaethau traws-sector ledled Cymru, y DU ac yn rhyngwladol i gynyddu cyrraedd, lefel ac effaith ymchwil. Yn benodol, fe fydd yna dystiolaeth o alinio gweledigaeth, cydstrategaethau Y&D, memoranda cyd-ddealltwriaeth, cynlluniau cyflawnadwy ac adolygiadau rheolaidd o gynnydd gyda:

- Darparwyr addysg uwch, gan gydweithio i gynnal gwaith partneriaeth integredig rhwng y GIG a'r byd academaidd, gan gynnwys, lle bo'n berthnasol, fel rhan o'r piler ymchwil a datblygu ar gyfer statws Bwrdd Iechyd Prifysgol
- Asiantaethau a chyllidwyr ymchwil (gan gynnwys cynghorau ymchwil a sefydliadau'r trydydd sector)
- Sefydliadau'r sector cyhoeddus, trwy weithio ar draws ffiniau sefydliadol a meithrin dulliau hyblyg o weithredu i alluogi symud staff yn haws. Gall hyn gynnwys gweithio gyda sefydliadau eraill y GIG, Iechyd a Gofal Digidol Cymru, Addysg a Gwella Iechyd Cymru a'r Hybiau Cydlynu Arloesi a Gwella Rhanbarthol
- Cwmnïau a chyrff cynrychioliadol gwyddor bywyd fel rhan o gynlluniau cydweithredu â'r diwydiant ledled Cymru a'r DU, gan ddatblygu systemau effeithlon i gefnogi ymchwil fasnachol.

3.3. Yn sefydlu partneriaethau â byrddau cynghori arbenigol allanol ac arweinwyr barn ryngwladol allweddol i ddod â mewnwelediad a safbwynt gwahanol; bod yn gyfeillion beirniadol ac yn bartneriaid

cydweithredol; a helpu ymchwilwyr y GIG i feincnodi yn erbyn ymchwil flaenllaw yn rhyngwladol yn eu meysydd.

4. Cefnogi Ymchwil

Bydd gan sefydliadau cefnogol:

4.1. Swyddfeydd a/ neu adrannau Y&D i gefnogi gwaith datblygu ymchwilwyr, llywodraethu ymchwil a chefnogi gwaith sefydlu, cyflenwi a sicrhau ansawdd sy'n gysylltiedig ag astudiaethau.

4.2. Cefnogaeth ar gyfer ymchwil o fewn adrannau a chyfarwyddiaethau, gan gynnwys cefnogaeth ar gyfer amser staff a gwasanaethau cefnogi'r GIG ar gyfer ymchwil, er enghraifft radioleg, patholeg, fferylliaeth, cyllid a'r gweithlu a datblygu sefydliadol.

4.3. Y gallu i asesu cymhwysedd a gallu sefydliadol i ymgymryd ag ymchwil fel bod modd lletya neu noddi astudiaethau.

4.4. Gwasanaethau llyfrgell ffisegol a digidol â llawer o adnoddau ar gael iddynt, lle y gall staff gyrchu gwybodaeth am ddeilliannau ymchwil i ddarparu sail ar gyfer arfer gorau.

4.5. Gofod, cyfleusterau ac offer addas ar gael iddynt i gynnal ymchwil, gyda datblygiad parhaus wedi'i alluogi trwy strategaeth cyfleusterau ac ystadau'r sefydliad.

4.6. Seilwaith Rheoli Gwybodaeth a Thechnoleg Gwybodaeth effeithiol ac effeithlon a systemau i gefnogi ymchwil, gydag aliniad â thystiolaeth i strategaethau digidol sefydliadol a strategaethau cenedlaethol, gan gynnwys y rheini y mae Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru'n eu cynhyrchu, er enghraifft, data ategol a meddalwedd sy'n cydymffurfio ag egwyddorion FAIR (Canfyddadwy, Hygyrch, Rhyngweithredol, Ailddefnyddiadwy) i ganiatáu eu hailadrodd, eu hailgynhyrchu a'u hailddefnyddio'n llawn.

4.7. Prosesau ar waith i gyfrannu at argaeledd data iechyd at ddibenion ymchwil, gan gynyddu adnoddau data ar gyfer data mynediad diogel, trwy amgylcheddau ymchwil y gellir ymddiried ynddynt, a chefnogi ymchwil fwy amrywiol y mae gwasanaethau y mae data'n eu gyrru'n ei galluogi.

4.8. Ymrwymiad i gofleidio technoleg sy'n dod i'r fei ac i ymchwil y mae data ac offerynnau digidol yn ei galluogi, gan fanteisio ar gryfderau asedau data iechyd GIG Cymru a'r DU i ganiatáu datblygu a chyflenwi ymchwil o ansawdd uwch, gan gydymffurfio â rhwymedigaethau diogelu data o ran cynnal ymchwil.

5. Cyflenwi Ymchwil

Bydd sefydliadau cefnogol:

5.1. Yn rhoi rhaglenni cefnogi cyflenwi ymchwil ledled Cymru a'r DU ar waith mewn partneriaeth ag Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru.

5.2. Yn mabwysiadu dulliau Cymru'n Un o weithredu (lle bo sefydliadau Cymru'n gweithredu fel cymundod cenedlaethol) wrth gyflenwi ymchwil i alluogi symleiddio prosesau, lleihau dyblygu a galluogi cysonder ledled Cymru, gan gynnwys dulliau cenedlaethol o weithredu ar gyfer cymeradwyo ymchwil, sefydlu astudiaeth yn gyflym a chyflenwi.

5.3. Yn rheoli portffolio'r sefydliad GIG yn strategol, er mwyn arwain a chymryd rhan mewn amrywiaeth eang o ymchwil, gan fanteisio ar gryfderau lleol a grwpiau ymchwil, blaenoriaethau sefydliadol a chymhwysedd a gallu ymchwil.

5.4. Yn cefnogi ymchwil sy'n hynod berthnasol i bolisi ac sydd wedi'i halinio â blaenoriaethau ar lefel genedlaethol a rhanbarthol, ac anghenion iechyd poblogaeth leol y sefydliad GIG.

5.5. Yn gosod targedau cyflenwi astudiaeth realistig, ac yn sicrhau bod ymchwil yn cael ei chyflenwi'n brydlon ac yn unol â'r targed fel y cytunir arno â noddwyr a bod perfformiad astudiaethau unigol yn cael ei fonitro, gan sicrhau bod data rheoli'r astudiaeth yn cael eu cofnodi'n fanwl gywir a'u monitro'n aml.

5.6. Yn adolygu llwyddiant y sefydliad wrth gyflenwi ymchwil ar draws y portffolio'n rheolaidd, gan ddeall y cyd-destun gyda gwybodaeth leol a meincnodi â chymheiriaid yn y DU.

6. Cyllid

Bydd sefydliadau cefnogol:

6.1. Yn sicrhau cyllid digonol oddi wrth Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru i sefydlu swyddogaeth Y&D gynaliadwy i dalu am ddatblygu a chyflenwi ymchwil, ac yn rheoli'r cyllid yn dryloyw, yn unol â Pholisi Cyllid Y&D Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru.

6.2. Yn cynnwys Y&D yn strategaethau a chynlluniau ariannol y sefydliad.

6.3. Yn meddu ar gynlluniau ariannol ar gyfer Y&D, gyda rhagolygu da, anfonebu prydlon a rheoli risg yn gymesur.

6.4. Wedi ymrwymo i gynhyrchu incwm ymchwil ar gyfer astudiaethau anfasnachol (h.y. oddi wrth gyllidwyr ymchwil, cynghorau ymchwil a sefydliadau'r trydydd sector) ac astudiaethau masnachol (h.y. oddi wrth bartneriaid y diwydiant) i hwyluso meithrin cymhwysedd.

6.5. Yn helpu ymchwilwyr sy'n bodoli a darpar ymchwilwyr i sicrhau grantiau oddi wrth amrywiaeth eang o ffynonellau ariannu i fwrw ymlaen â'u hastudiaethau, gan arwain at ddeilliannau effeithiol, o ansawdd uchel a chyhoeddiadau wedi'u hadolygu gan gymheiriaid mewn cyfnodolion rhyngwladol.

6.6. Yn sicrhau y darperir cymorth ariannol i gynghori ar gostau sy'n berthnasol i ymchwil fasnachol ac anfasnachol ac i fonitro'r holl gostau hyn.

7. Cymhwysedd a Gallu Gweithlu'r GIG

Bydd sefydliadau cefnogol:

7.1. Yn hybu Y&D yn strategaeth y gweithlu a datblygu sefydliadol i hwyluso ymchwil a chydnabod buddion bod yn sefydliad GIG sy'n cefnogi ymchwil er mwyn denu staff dawnus.

7.2. Yn cyflenwi cynlluniau gweithlu'r GIG lle bo ymchwil yn gydran allweddol a fydd yn cynnwys cynlluniau i:

- godi ymwybyddiaeth o ymchwil a gyrfaoedd ymchwil trwy amrywiaeth o fecanweithiau i ddenu mwy o bobl i yrfaoedd ymchwil, a hefyd darparu amrywiaeth mewn rôl, cyfoethogi swydd a hwyluso cadw staff (e.e. trwy raglen cynefino staff a hyfforddiant gorfodol).
- meithrin cymhwysedd a gallu ymchwil ar gyfer yr holl staff trwy gefnogi datblygiad proffesiynol o ran gwybodaeth a sgiliau ymchwil (e.e. trwy PADR, mentora a chyfeirio at gyfleoedd hyfforddi cenedlaethol a ddarperir trwy Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru a darparwyr hyfforddiant eraill ledled Cymru a'r DU).
- sicrhau bod holl staff y GIG yn cael y cyfle i gefnogi ymchwil trwy gynnwys ymchwil ym mhob un o swydd-ddisgrifiadau'r GIG a bod ag amser wedi'i ddiogelu ar gyfer ymchwil i staff y GIG trwy gynllunio swyddi a thrwy PADR.
- cynnal y gefnogaeth ar gyfer ymchwil yng ngweithlu'r GIG yn ystod adegau o argyfyngau clinigol fel argyfyngau iechyd cyhoeddus brys a phwysau'r gaeaf, lle y dylid canolbwyntio gweithgarwch ymchwil ar anghenion clinigol.
- gwella cymhwysedd cyflenwi ymchwil ymhlith y gweithlu, gan gynnwys y gallu i gefnogi treialon clinigol, gan sicrhau llywodraethu clinigol da ac arfer gorau.
- mabwysiadu polisïau cenedlaethol, gan alluogi rhoi'r gweithlu Y&D ar waith yn rhanbarthol ac yn genedlaethol ar draws ffiniau sefydliadau'r GIG a mabwysiadu dulliau hyblyg o drin contractau staff â sefydliadau sy'n bartneriaid er mwyn hybu gweithio ar draws sefydliadau.
- hwyluso sicrhau bod cefnogaeth ar gael i staff ar bob lefel sy'n dymuno gwneud ymchwil, gan gynghori ar sut i lywio trwy'r amgylchedd Y&D a chyfeirio at ffynonellau gwybodaeth mewnol ac allanol (e.e. am ffrydiau ariannu, datblygu protocol, ysgrifennu ceisiadau am gyllid, cefnogaeth ystadegol, dyluniad a dulliau ymchwil).
- archwilio cyfleoedd ar gyfer buddsoddi mewn cyd-rolau clinigol ac academaidd mewn arbenigeddau a disgyblaethau sydd wedi'u halinio â chynlluniau lleol a chenedlaethol, mewn partneriaeth â phrifysgolion.

8. Cynnwys y Cyhoedd a'u Cyfranogiad

Bydd sefydliadau cefnogol:

8.1. Yn meddu ar dystiolaeth o ymrwymiad i fynd ati'n rhagweithiol i gynnwys y cyhoedd a'u cael i gyfranogi wrth ddatblygu a chyflenwi astudiaethau ymchwil lle gwerthfawrogir profiad y cyhoedd a lle y gallant chwarae amrywiaeth o rolau, gan ychwanegu gwerth sylweddol at ymchwil e.e. datblygu strategaeth, gosod blaenoriaethau ymchwil, bod yn aelod o grŵp llywio astudiaeth, cymryd rhan yn yr ymchwil a llunio cynlluniau i rannu darganfyddiadau ymchwil.

8.2. Yn dyrannu cyllideb ddigonol ar gyfer cynnwys y cyhoedd, gan sicrhau bod cyfranogwyr cyhoeddus yn cael eu cydnabod am eu hamser, eu profiad personol a'u cyfraniad, ar ffurf taliad ariannol neu ddulliau eraill o'u gwobrwyo a'u cydnabod, yn unol â chanllawiau arfer gorau.

8.3. Yn sicrhau bod yr holl ymchwil y mae'r sefydliad GIG yn ei chefnogi'n canolbwyntio ar bobl, gan gefnogi ymchwil sy'n ei gwneud yn haws i gleifion, defnyddwyr gwasanaeth ac aelodau'r cyhoedd fanteisio ar ymchwil sy'n berthnasol iddyn nhw a chymryd rhan mewn gwaith ei dylunio, gan ddysgu'n uniongyrchol o brofiad y cyhoedd.

8.4. Yn mabwysiadu'r dull cenedlaethol o fynd ati i hybu cyfleoedd ymchwil i staff a'r cyhoedd, gan weithio mewn partneriaeth â rhanddeiliaid allweddol fel sefydliadau'r trydydd sector i hybu cyfleoedd ymchwil i gymunedau o bobl â phrofiadau personol; a'u cyfeirio at bortffolio ymchwil y sefydliad a GIG Cymru fel eu bod yn gallu manteisio arno, er mwyn cynyddu nifer y bobl sy'n cyfranogi.

8.5. Yn sicrhau bod y cyhoedd sy'n cael eu cynnwys yn ymchwil y sefydliad GIG yn cynrychioli'r boblogaeth y mae'n ei gwasanaethu gyda chydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant yn ysgogwyr allweddol, ac yn datblygu dulliau hyblyg o fynd ati i gynnwys y cyhoedd er mwyn galluogi cynrychiolaeth gynhwysol e.e. mynd i'r afael â rhwystrau rhag cynnwys a chyfranogiad oherwydd iaith a lefelau llythrennedd ac ati.

8.6. Yn mabwysiadu Safonau'r DU ar gyfer Cynnwys y Cyhoedd, gan alluogi arfer da wrth gynnwys y cyhoedd.

8.7. Yn hwyluso manteisio ar hyfforddiant cenedlaethol mewn cynnwys y cyhoedd ar gyfer staff sydd wrthi'n gwneud ymchwil, er mwyn codi ymwybyddiaeth o sut i gynnwys y cyhoedd yn effeithiol mewn ymchwil.

8.8. Yn sicrhau cynrychiolaeth weithgar yng Nghynghrair Cynnwys y Cyhoedd Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru.

9. Cyfathrebu ac Ymgysylltu

Bydd sefydliadau cefnogol:

9.1. Yn cynnwys ymchwil yng nghynlluniau cyfathrebu ac ymgysylltu'r sefydliad GIG i ddangos gwerth a phwysigrwydd ymchwil, gan ddathlu llwyddiannau a chynyddu'r proffil ymhlith staff a'r cyhoedd.

9.2. Yn mabwysiadu'r dull cenedlaethol o fynd ati i gyfathrebu ac ymgysylltu ar gyfer ymchwil yng Nghymru, i sicrhau bod y negeseuo'n glir ac yn gyson.

9.3. Yn sicrhau cynrychiolaeth weithgar yng Nghynghrair Cyfathrebu Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru.

9.4. Yn datblygu cynlluniau i godi ymwybyddiaeth o bwysigrwydd ymchwil ymhlith cymunedau amrywiol lleol, gan gydweithio ag ymchwilwyr a sicrhau yr ymgysylltir yn rhagweithiol â grwpiau sydd heb eu gwasanaethu'n ddigonol, gan gynnwys gweithio mewn partneriaeth â sefydliadau'r trydydd sector a'u cymunedau lleol.

9.5. Yn cynnwys ymchwil yng nghynlluniau cydraddoldeb, amrywiaeth a chynhwysiant y sefydliad GIG, gydag ymrwymiad cryf i fynd ati i ymgysylltu â grwpiau penodol i fynd i'r afael ag anghydraddoldebau iechyd trwy ymchwil.

9.6. Yn mabwysiadu ymgyrchoedd ymchwil cenedlaethol ac yn cysylltu ymchwil leol ag ymchwil genedlaethol Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru i sicrhau'r effaith fwyaf posibl.

10. Effaith Ymchwil

Bydd sefydliadau cefnogol:

10.1. Yn ymrwymo i gyhoeddi darganfyddiadau ymchwil mewn cyhoeddiadau mynediad agored, gan gynnwys ymrwymiad i sicrhau bod ymchwilwyr yn dilyn polisïau mynediad agored y rheini sy'n ariannu eu gwaith, i sicrhau bod deilliannau ymchwil ar gael yn rhwydd ac annog defnyddio darganfyddiadau ymchwil.

10.2. Â systemau ar waith i alluogi ymchwil o Gymru, y DU a thu hwnt i ddylanwadu ar arfer a'r ffordd o ddarparu gwasanaethau yn barhaus i wella a chyfoethogi ansawdd gwasanaethau.

10.3. Yn datblygu cynlluniau i sicrhau bod ymchwil yn cael ei chefnogi pan fo gwasanaeth yn cael ei ailddylunio a'i bod yn darparu sail ar gyfer dylunio modelau newydd o ddarparu gwasanaeth ar sail deilliannau ymchwil genedlaethol, DU-eang a rhyngwladol.

10.4. Yn gweithio gydag Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru i ddatblygu mecanweithiau ar gyfer mesur gwerth economaidd a chymdeithasol sy'n gysylltiedig ag ymchwil a'i heffaith.

Rhoi’r ddogfen hon ar waith

Defnyddir y ddogfen hon at y dibenion a ddisgrifir yn y cyflwyniad.

Mabwysiadir dull cryf o weithredu seiliedig ar bartneriaeth, gydag Ymchwil Iechyd a Gofal Cymru a sefydliadau’r GIG yn cydweithio i gyflawni nodweddion sefydliadau sy’n cefnogi ymchwil.

Bydd rhaglenni i gefnogi ei rhoi ar waith a monitro cynnydd yn darparu’r sail ar gyfer rhaglen waith i gyflawni’r nodweddion allweddol y manylir arnynt ar draws y deg piler.

Gorffennaf 2023